

SUŽAVANJE

PROSTOR se sužava: dok je nama opština Stari grad prošle nedelje zabranila akciju „A gde su komunisti?“ na Trgu republike, Skupština Srbije je kovala zabranu okupljanja u svom ataru; otvoreno pismo sindikata „Novosti“ Aleksandru Vučiću, koje smo objavili pre dva četvrtka, i koje su u prošlom broju Biltena podržali i radnici „Štamparije Borba“, izazvalo je samo napad uprave „Novosti“ (koju kontroliše Vlada) na sindikat, pa sindikat novim otvorenim pismom insistira da im se premijer ipak obrati malo neposrednije; Milanka Janošević skreće pažnju na napore Novog bioskopa Zvezda da se razvija u skućenim uslovima okupacije; Ljudevit Kolar nam je pre dva broja najavio pokušaj ratnih veterana svih nekada zaraćenih strana da prošire polje svog političkog delovanja. U ovom broju nas izveštava o dometima pokušaja. Milovan Pisarri zaključuje analizu završne reči Olivera Antića nakon koje je sud usvojio zahtev za rehabilitaciju Draže Mihailovića i njegove politike. Osećanje skućenosti kakvom je objašnjenje suvišno. Iskustvo skućenosti nam je ogromno. Iskustvo u razmeni različitih iskustava skućenosti takode nam ne manjka, mada je često haotično i često smo napola artikulisani, no dobro. Kako upotrebiti ovo iskustvo pitanje je koje razmatramo u petak u 18h u okviru napora Imenovati To ratom.
Učitelj neznalica i njegovi komiteti

LAŽNA ISTORIJA SE ISPLATI. NAROČITO ZA REHABILITACIJU DRAŽE MIHAILOVIĆA (3)

Poslednji deo kratke analize faktografskih falsifikata iznošenih tokom završne reči Olivera Antića (a ovde ih nisam ubrajao sve, jer za to je potrebno mnogo više vremena), odnosi se na nekoliko interesantnih podataka o nekim osobama koje su često predstavljene kao mučenici i žrtve komunističkog terora.

Joanikije Lipovac teško bolestan uhapšen od OZN-e i ubijen na Bukulji 1945. godine. Mitropolit crnogorsko-primoski Joanikije bio je sve vreme rata u odličnim odnosima sa italijanskim i nemačkim okupatorima u Crnoj gori, kao što svedoče mnogi izvori, uključujući fotografije i snimke. 1944 godine, sa oko 70 sveštenika, našao se u koloni od oko 12.000 crnogorskih četnika (i 6.000 civila) koji su krenuli ka Austriji i koje je predvodio Pavle Đurišić. Uhapšen je u Celju u maju 1945. godine i prebačen u Beograd, da bi potom bio streljan na Bukulji kao narodni izdajnik.

Nektarije Krulj mitropolit dabrobosanski, Irinej Ćirić episkop bački, mitropolit Arsenije i svi ostali sveštenici „brutalno mučeni“ od komunista – da su mnogi predstavnici raznih vera doživeli tešku sudbinu naročito u prvim posleratnim godinama, nema sumnje, iako nam još nedostaje jedna ozbiljna naučna studija o tome. Ipak, najčešće su komunisti krenuli na one koji su na jedan ili drugi način saradivali sa okupatorima, ili koji su imali neku mutnu prošlost, na primer blisku fašističkoj ideologiji, kao što su na primer bili vladika Velimirović (sada svetac) i njegovi sledbenici. Nektarije Krulj na primer našao se kao član Svetog sinoda koji je za vreme rata bio na čelu Srpske pravoslavne crkve i koji je itekako slušao okupatora i podržavao Nedića. Krulj je jedan od najznačajnijih potpisnika „Apela srpskom narodu“ koji je Nedićeva vlada objavila u avgustu 1941. godine i u kojem je pozivala na lojalnu saradnju sa Nemicima i na borbu protiv komunista. Neki su odbili da ga potpišu, ali 546 lica, među kojima Krulj, očigledno nisu. Iako u crkvenom i često državnom jeziku svi su smatrani mučenicima, možda bi ipak trebalo malo bolje istraživati njihovu prošlost pre dolaska na vlast komunista.

Radoslav Grujić (Beogradski Univerzitet) koji je predložio Nedićevoj vladi da organizuje odbor za registrovanje i opis uništenih i otetih srpskih crkvenih dragocenosti, proglašen je ratnim zločincem – Sve tačno, otprilike. Grujić je bio profesor istorije Srpske Crkve na Bogoslovskom fakultetu u Beogradu od 1937. godine. Tada je počeo i da prikuplja materijale za muzejsku zbirku i da evidentira crkveno-umetničke predmete u Jugoslaviji i u inostranstvu. 1942. godine postavljen je za upravnika Crkvenog muzeja. Predlog da registruje i opiše uništene i oteete srpske crkvene dragocenosti dao je komunističkim vlastima preko Svetog arhijerejskog sinoda. Komunisti nekim čudom nisu uništili sve što je bilo u vezi sa crkvom, pa dragocenosti koje su pronađene a koje su bile odnesene sa teritorije SR Srbije i nalazile se u Zagrebu, vraćene su u Beograd i predate Srpskoj pravoslavnoj crkvi; za ostale stvari, one koje potiču sa teritorije Hrvatske, naredeno je da tamno i ostanu. Grujić je istovremeno lišen nacionalne časti zbog predavanja koja je za vreme okupacije držao na Kolarcu i koja je prenosio Radio Beograd.

Ono što je možda najinteresantnije jeste da i je Grujić bio među potpisnicima „Apela srpskom narodu“. Viši sud u Beogradu ga je rehabilitovao 2014. godine.

Pavle Đurišić – Na kraju, iako nije direktno pomenut u Antićevoj završnoj reči, vredi utrošiti nekoliko reči o jednom od najpoznatijih četničkih komandanata, a to je Pavle Đurišić. Naime, već su se čule glasine o mogućnosti da se i on rehabilituje, a pošto su ga već školski udžbenici rehabilitovali, kao i neki istoričari, plašim se da ćemo doživeti i taj trijumf revizionističke laži.

U istorijografiji, kako domaćoj tako i stranoj, njegova uloga je potpuno rasvetljena. Kao poseban izaslanik Draže Mihailovića u Crnoj Gori, njegov zadatak se sastojao od neprekidne borbe protiv partizana, ali i od čišćenja teritorija od nesrpskog stanovništva. Već početkom 1942. godine njegove trupe deluju u savršenom skladu s italijanskom vojskom, od koje redovno

dobija oružje, hranu i razna druga sredstva. Sve do 8. septembra 1943. godine, svoju zahvalnost i odanost italijanskom fašističkom režimu izražava u više navrata. Najpoznatiji primer je govor koji je 1942. godine održao u Kolašinu u čast italijanskom guverneru Alesandru Pirciju Birolijiju, jednom od najkrvavijih fašističkih generala u okupiranoj Jugoslaviji. Tada je između ostalog izgovorio: „(...) Upoznavši se sa prilikama u Crnoj gori i daviš poverenje ljudima koji uživaju poverenje svoga naroda i koji i danas vode taj narod, on je sa svojim komandantima Nj. E. Generalom Luiđi Mentastijem, generalom Silvijem Boninijem, generalom Ćitorijem i drugim potčinjenim komandantima dao mogućnosti da se vidno ispolji izraz nacionalnog ponosa i svesti kod srpskog naroda u Crnoj Gori, da uz pripomoć italijanske vojske i italijanskog oružja očisti Crnu Goru od tih izroda i jevrejskih plaćenika i da se zavede red i mir.“ (Miodrag Zečević, *Dokumenta sa suđenja Draži Mihailoviću*, str. 449).

Posle dolaska nemačkih trupa u Crnu Goru, u maju 1943. godine, Đurišić je uhapšen sa svojim štabom: taj događaj treba sagledati u kontekstu situacije u tom periodu, kad zbog straha od savezničkog iskrcavanja na Balkanu Nemci pokušavaju da uklone sve realne i moguće pretjne na celoj obali: samim tim, hapšenje Đurišića predstavlja uklanjanje nedovoljno poznatog italijanskog saveznika, u koga ne mogu imati stopostotno poverenje. Uprkos jakim italijanskim protestima, koji su doveli skoro

za samoobrazovanje

Riliten

uciteljneznalica.org

društvena pitanja

Imenovati TO ratom

OTVORENO PISMO SINDIKATA NOVINARA SRBIJE, SINDIKALNA ORGANIZACIJA „NOVOSTI“ predsedniku Vlade Republike Srbije Aleksandru Vučiću

Poštovani g. Vučiću

Sindikat novinara „Novosti“ nedavno Vam se obratio otvorenim pismom i obavestio Vas o dramatičnoj situaciji u našoj Kompaniji kojom upravlja Vlada Srbije i, istina, nezvanično izjavi generalnog direktora i glvnog i odgovornog urednika Ratka Dmitrovića, da u septembru u našoj zgradi „neće postojati ništa“.

Odgovor je stigao odmah, nažalost, ne od Vas, već od rukovodstva Kompanije koje do sada nije reagovalo na više pismenih zahteva reprezentativnih sindikata da nam dostave informacije od izuzetnog značaja za radno pravni i socijalni položaj zaposlenih:

- Naš sindikat optužen je da je otvorenim pismom Vama „odao poslovnu tajnu“ i „direktno odgovoran za prekid saradnje pojedinih firmi sa našom Kompanijom“ a samim tim i „nemogućnost isplate zarada“ čime poslovodstvo svoju nesposobnost za vođenje Kompanije pokušava da prebaci na sindikat što je, složićete se, besmisleno;

- najbliži Dmitrovićevi saradnici javno su pozvali na „rasturanje“ naše sindikalne podružnice u „Novostima“;

- usledila su iščlanjenja pojedinih kolega iz našeg sindikata

I sve to dešava se upravo dok se u Budvi održavala Godišnja skupština Evropske federacije novinara na kojoj je izražena zabrinutost zbog rastućeg nepoštovanja radnih prava novinara i medijskih radnika na Balkanu i kojoj su osim delegata – članica, prisustvovali i predstavnici Evropske unije i OEBS-a.

Budući da pritisci na pojedine naše članove da napuste sindikalnu organizaciju ne jenjavaju prinuđeni smo da o ovim postupcima, nedovoljenim prema srpskim zakonima i međunarodnim konvencijama čiji je potpisnik i Srbija, obavestimo međunarodne institucije i zatražimo podršku Svetske i Evropske federacije novinara i medijskih udruženja, asocijacija i sindikalnih organizacija.

S poštovanjem

U Beogradu, 8. juna 2015. godine

Izvršni odbor Sindikata novinara „Novosti“ ◊

PODRŠKA SINDIKATU NOVINARA „NOVOSTI“

Sindikat novinara Srbije (SINOS) daje punu podršku Sindikatu novinara „Novosti“ i poziva generalnog direktora i glavnog i odgovornog urednika Ratka Dmitrovića da ODMAH zaustavi hajku na članove naše sindikalne podružnice u toj Kompaniji i upozorava da je reč o kršenju zakona i nepoštovanju međunarodnih konvencija čiji je potpisnik i Srbija.

Naše kolege suočene su sa žestokim besom prvog čoveka „Novosti“ samo zato što su premijera Srbije obavestile o dramatičnoj situaciji u Kompaniji kojom većinski upravlja Vlada Srbije.

Rukovodstvo Kompanije optužilo je sindikat da je zbog pisma Vučiću došlo do otkazivanja nekih ugovora zbog čega, navodno, radnici neće primiti plate. Ovim spinovanjem Dmitrović i njegovi saradnici pokušavaju da prikriju odgovornost za neuspešno rukovođenje „Novostima“ i katastrofalne rezultate i da istovremeno radnike okrenu protiv svojih kolega koji se principijelno bore za poštovanje radnih i socijalnih prava svih zaposlenih u Kompaniji.

SINOS posedća da u zemljama Evropske unije poslodavci koji ne poštuju zakone završavaju u zatvoru i ukazuje da bi takve sankcije hitno trebalo pimeniti i u Srbiji kako bi se zaustavilo bahačenje moćnika.

U tom smislu SINOS podržava ocenu Hedvige Morvai, izvršne direktorke Evropskog fonda za Balkan i dobitnice nagrade „Osvajanje slobode“ da u državama kao što je Srbija, uprkos pristojnim pravnim propisima, sloboda medija i izražavanja je ugrožena usled nedostatka vladavine prava i da EU treba da slobodu medija podigne na nivo političkog zahteva.

U Beogradu, 9. juna 2015. godine

Izvršni odbor SINOS ◊

Izdavač:
Učitelj neznalica i njegovi komiteti

Urednik:
Ivan Zlatić

Dizajn i prelom:
Matija Medenica

donator:

FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO • OPEN SOCIETY FOUNDATION

partneri:

Savez za radničko društvo